

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα, 24.9.2012

Αρ. Πρωτ.: ΥΠ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α./ΓΡ.ΑΝ.ΥΠ./Κ.Ε./30

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κα Ελένη Ζαρούλια

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 1161/30.8.2012 Ερώτηση

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 1161/30.8.2012 Ερώτησης της Βουλευτού κας Ελένης Ζαρούλια και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες υπηρεσίες μας, σας νυνωρίζουμε τα εξής:

Όσον αφορά στο ναό του Πυθίου Απόλλωνος στη Ρόδο, επισημαίνουμε εκ νέου ότι το μνημείο είναι αυθεντικό κατά μικρό μόνο μέρος του, ενώ οι τρεις ιστάμενοι κίονες, έργο περιόδου Ιταλοκρατίας, αποτελούν σκηνικό αμφίβολης επιστημονικότητας, το οποίο διατηρείται κυρίως ως μνημείο τροπολεμικής αναστηλωτικής πρακτικής. Κάθε σημερινή σοβαρή παρέμβαση στο ναό απαιτεί προετοιμασία ετών και σύνθετη μεθοδολογική προσέγγιση. Ανάλογης εμβέλειας και χαρακτήρα έργο στη Ρόδο είναι αυτό της στερέωσης - αναστήλωσης των αρχαίων μνημείων στην ακρόπολη της Λίνδου, όπου διατηρούνται πολύ περισσότερα αρχαιολογικά τεκμήρια. Για την περάτωση του έργου αυτού δαπανήθηκαν, από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, περί τα 7,5 εκατομμύρια ευρώ (1985-2011). Στην επιλογή του έργου, που κατά 75% χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ασφαλώς είχε σημασία ο παράγοντας της ανταποδοτικότητας: η Λίνδος, εκτός από τη σημασία που είχε ως Πανελλήνιο ιερό, είναι ελεγχόμενος αρχαιολογικός χώρος που υποδέχεται περί τους 500.000 επισκέπτες ετησίως. Ο αρχαιολογικός χώρος της ακρόπολης της Ρόδου, αντιθέτως, είναι εκτεταμένος και μη ελεγχόμενος, και ακόμη και η συστηματική συντήρησή του έχει ιδιαίτερα υψηλό κόστος για τα σημερινά οικονομικά δεδομένα.

Η μόνη πηγή χρηματοδότησης αυτή τη στιγμή για επεμβάσεις αυτής της κλίμακας είναι το ΕΣΠΑ, στο οποίο όμως το έργο της γενικότερης ανάπλασης της αρχαίας ακρόπολης - και όχι ειδικά της αναστήλωσης του ναού - δεν εντάχθηκε τελικά, καθώς το πρόγραμμα έδινε προτεραιότητα σε έργα που αφορούσαν μνημεία στα μικρά νησιά, όπως έχουμε ήδη αναφέρει στην αρ. πρωτ. ΥΠ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α./ΓΡ.ΑΝ.ΥΠ./Κ.Ε./7/3.8.2012 απάντησή μας στην αρ. πρωτ. 228/18.7.2012 Ερώτηση. Θεωρούμε ότι έργα για τη διαμόρφωση και ανάδειξη αρχαίων μνημείων που υλοποιούνται στα ακριτικά και εθνικά ευαίσθητα νησιά Μεγίστη, Ρω και Αγαθονήσι είναι επίσης αναγκαία και ισάξια στο πλαίσιο διάσωσης και προστασίας της συνολικής ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Ανεξαρτήτως αυτού, για την αποκατάσταση του ναού, για τον οποίο επείγει αυτή τη στιγμή η σύνταξη μελέτης αποκατάστασης-αναστήλωσης και ίσως η λήψη κάποιων μέτρων προστασίας, θα γίνει προσπάθεια εξεύρεσης δυνατότητας ένταξης του έργου σε κάποιο πρόγραμμα.

Σχετικά με τα βασικότερα κριτήρια βάσει των οποίων ιεραρχούνται τα προς αποκατάσταση μνημεία, αυτά προκύπτουν τόσο από την εθνική νομοθεσία όσο και από τις διεθνείς συμβάσεις που έχουν κυρωθεί από τη χώρα μας. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται:

- η ιστορική, καλλιτεχνική επιστημονική και εκπαιδευτική σημασία του εκάστοτε μνημείου συνολικά αλλά και ειδικότερα για μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή ιστορική περίοδο.

- η σύνδεση του εκάστοτε μνημείου με σημαντικά ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα, είτε με σημαντικές πνευματικές, συμβολικές, θρησκευτικές ή άυλες αξίες.

✓

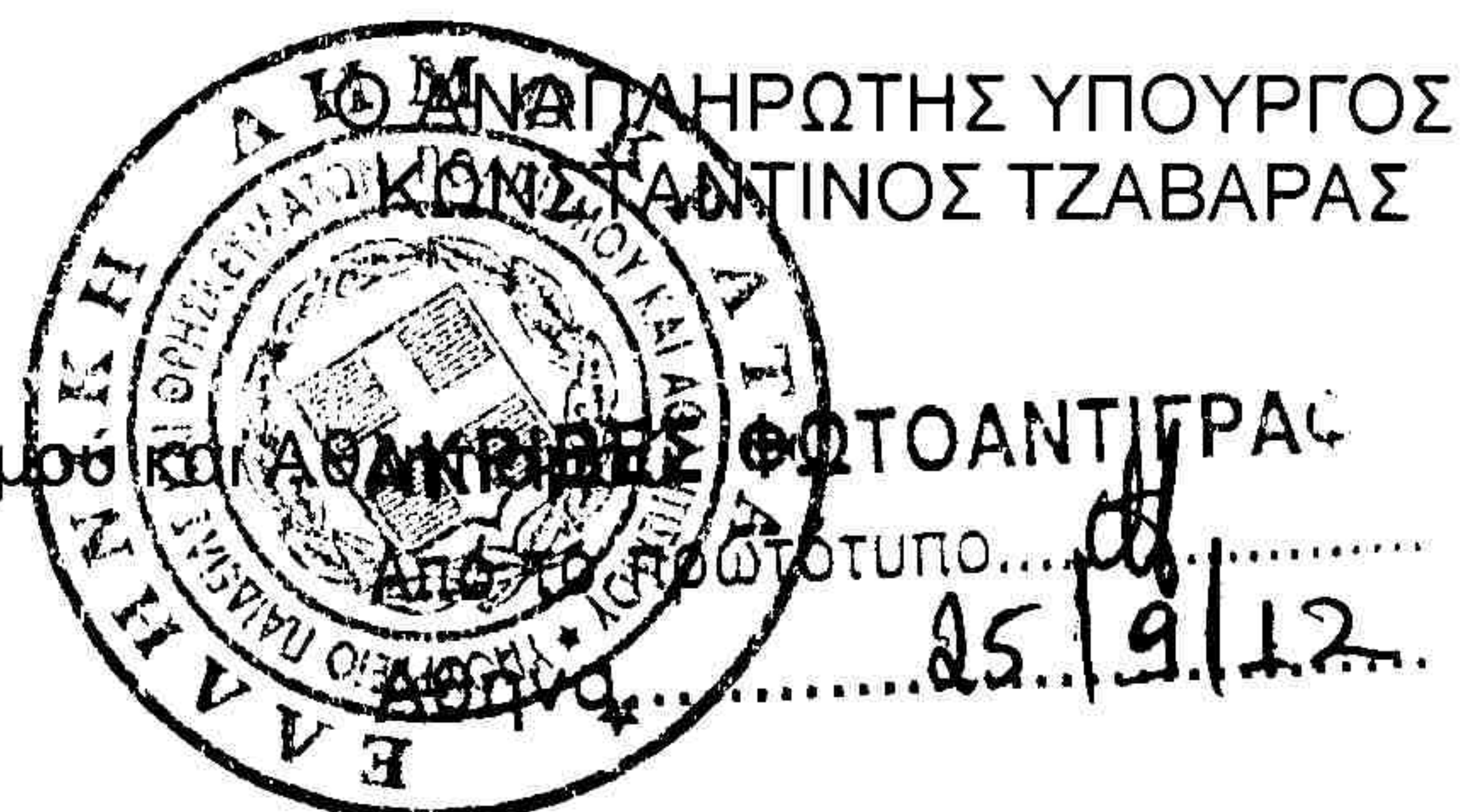
- ο βαθμός διατήρησης της ακεραιότητας και αυθεντικότητας του εκάστοτε μνημείου.
- η δυνατότητα ιστορικής, αρχαιολογικής και αρχιτεκτονικής τεκμηρίωσης του εκάστοτε μνημείου.
- η επικινδυνότητα τμήματος ή του συνόλου του εκάστοτε μνημείου.
- η ένταξη του εκάστοτε μνημείου σε ένα ευρύτερο μνημειακό σύνολο.
- η σημασία του εκάστοτε μνημείου για την τοπική κοινωνία.
- η ανταποδοτικότητα του επενδεδυμένου κεφαλαίου για την αποκατάσταση του εκάστοτε μνημείου σε σχέση κατά κανόνα με την τοπική οικονομία, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις και ευρύτερα με την οικονομία της χώρας.

Τα αρχαία ελληνικά μνημεία της Δωδεκανήσου, ως παλαιότερα από εκείνα της βυζαντινής, αλλά κυρίως της μεταβυζαντινής και της οθωμανικής περιόδου, σώζονται αποσπασματικά. Σύμφωνα με τον Χάρτη της Βενετίας (1964), η συστηματική αναστήλωση απαιτεί πλήρη τεκμηρίωση, που τις περισσότερες φορές δεν είναι διαθέσιμη για αρχαία μνημεία, επειδή δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία. Για το λόγο αυτό έργα ουσιαστικά ανακατασκευής αρχαίων μνημείων, όπως αυτά που με ευκολία εκτέλεσαν οι Ιταλικές αρχές κατοχής της Δωδεκανήσου στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, με κίνητρο συχνά προπαγανδιστικό, σήμερα δεν είναι αποδεκτά από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Οι προς χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ πράξεις επιλέγονται από την Ειδική Υπηρεσία Πολιτισμού και Τουρισμού ως Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης σε συνεργασία με το σύνολο των φορέων του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α, τους Γενικούς Γραμματείς Περιφερειών και τις αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές, σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο εκάστοτε επιχειρησιακό πρόγραμμα και διασφαλίζοντας τη συμμόρφωσή τους με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες.

Παράλληλα όμως με το ναό του Απόλλωνος, ενός από τα πολλά σημαντικά μνημεία που περιλαμβάνονται στην αρχαιολογική ζώνη της αρχαίας ακρόπολης της Ρόδου, το ελληνικό κράτος έχει την ευθύνη και πλείστων άλλων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της αρχαιότητας όπου έχουν δαπανηθεί και δαπανούνται μεγάλα κονδύλια, προερχόμενα από το Β΄ ΚΠΣ, το Γ΄ ΚΠΣ, το ΕΣΠΑ, αλλά και από εθνικούς πόρους, και δεν είναι δυνατόν να παραβλέπεται η πολυδιάστατη μέριμνα για αυτά – σε επίπεδο διαφύλαξης, προστασίας, αποκατάστασης, αναστήλωσης, διαμόρφωσης, ανάδειξης, προβολής και ένταξής τους στην κοινωνική ζωή των πολιτών και επισκεπτών – και η αποτελεσματικότητα των αντίστοιχων εργασιών που έχουν συντελεστεί σε αυτά. Αν αυτά αθροιστούν, αποδεικνύουν ότι η πολιτεία ουδόλως αδιαφορεί για τα μνημεία της ελληνικής αρχαιότητας. Αν εξετασθούν τα δεδομένα για την Κω, που παρουσιάστηκε ως παράδειγμα στην Ερώτηση, την περασμένη δεκαετία δαπανήθηκαν περί τα 6,5 εκατομμύρια ευρώ για την αναστήλωση και την ανάδειξη των αρχαίων μνημείων της και έχει εγκριθεί επιπλέον κονδύλι 1 6 εκ. ευρώ για την αποκατάσταση και επανέκθεση του εκεί Αρχαιολογικού Μουσείου. Συγκριτικά, η αποκατάσταση και ανάδειξη του οθωμανικού λουτρού, που εξυπηρετούσε όλους τους κατοίκους της Κω από τον 17^ο αιώνα ως το σεισμό που ισοπέδωσε την πόλη το 1933, κόστισε 400.000 ευρώ. Το χαμάμ είναι ένα από τα ελάχιστα κτίρια που δεν κατέρρευσαν από το μεγάλο σεισμό της Κω. Σημειώνεται δε ότι ο όρος 'οθωμανικό', στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν αναφέρεται σε κάποια εθνότητα, αλλά στην αντίστοιχη ιστορική περίοδο και αρχιτεκτονική, ενώ σε τμήμα του κτιρίου διατηρούνται ενσωματωμένα λείψανα βυζαντινής περιόδου.

Τέλος, θεωρούμε ότι η προσπάθεια για την ισότιμη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς μιας χώρας, ώστε αυτή να συνεχίσει να υφίσταται όσο το δυνατόν αναλλοίωτη στο μέλλον, πρέπει να βρίσκει εφαρμογή διαχρονικά και να είναι ανεξάρτητη από τις εκάστοτε επικρατούσες πολιτικές συνθήκες και διακρατικές σχέσεις.

Εσωτερική Διανομή:

1. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
2. Γραφείο Γενικής Γραμματέως Πολιτισμού
3. Δ/ση Διεθνών Σχέσεων
4. ΔΙΠΚΑ
5. ΔΒΜΑ
6. ΔΑΒΜΙΜ
7. ΚΒ΄ ΕΠΚΑ
8. 4^η ΕΒΑ
9. ΕΥΠΟΤ